

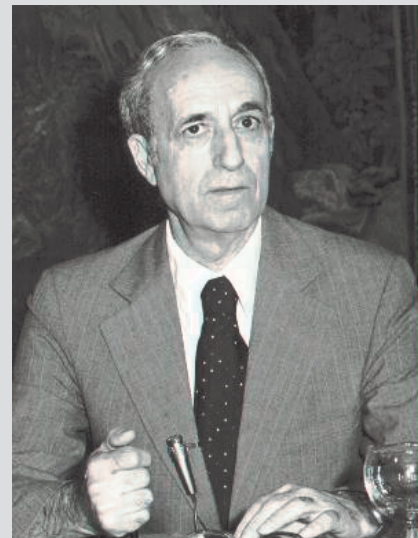
El 31 de gener de 1991 va morir Josep Ferrater Mora, el filòsof català més important del segle XX i un dels intel·lectuals espanyols a l'exili més notables.

Ferrater Mora va estudiar Filosofia a la Universitat de Barcelona entre el 1932 i el 1936. En esclatar la Guerra Civil Espanyola va lluitar en el bàndol republicà i el 1939 va haver d'exiliar-se del país. Primer va trobar refugi a França, després a Cuba (1939-41), Xile (1941-47) i, finalment, als EUA. L'any 1949 va ser contractat al Bryn Mawr College (Pennsylvania), on faria classes de Filosofia fins el 1981. Tot i que sempre va estar molt pendent del que succeïa a la península, Ferrater Mora no va establir mai un altre cop la seva residència habitual a Espanya.

El llegat de Ferrater Mora en filosofia és extraordinari per una sèrie de raons. En primer lloc, perquè tot i que la seva obra va estar en contínua evolució i revisió, també constitueix un corpus idiosincràtic i sòlid. Es tracta d'un pensament que es caracteritza, entre altres coses, per estar sempre atent als canvis i avenços que s'experimenten en les discussions filosòfiques i científiques del moment. Això és ben evident en l'evolució dels seus interessos intel·lectuals i la manera com els va abordar. En una primera etapa de la seva producció filosòfica, Ferrater Mora va apropar-se als corrents que fins a meitat del segle XX dominaven al continent europeu, especialment la fenomenologia i l'existencialisme. L'exili als EUA, però, va fer que s'introduís de ple en la manera de fer de l'anomenada filosofia analítica anglosaxona. El bagatge "continental" i l'aprenentatge "analític" marquen profundament l'estil de fer filosofia de Ferrater Mora.

L'aportació més significativa, però, del pensament ferraterià és la seva aposta per l'anomenat "integracionisme" que ell mateix defineix com "a la vegada un mètode i un punt de vista filosòfic". En el seu últim plantejament l'identificava amb un "interès per l'anàlisi de certs conceptes amb el propòsit de mostrar que, en alguns casos bàsics, dos conceptes poden contraposar-se i, al mateix temps, ser complementaris". Aquest plantejament, més aviat metodològic, es basava en el supòsit segons el qual les realitats (entitats físiques, orgàniques, mentals, acció humana, institucions, etcètera) són irreductibles entre si, però formen un continu de base materialista.

Una segona raó per la qual el llegat de Ferrater Mora és extraordinari té a veure amb el conjunt d'obres instrumentals que ens va deixar. Aquí destaca sobretot el *Diccionario de Filosofía*, una obra colossal que Ferrater va publicar per primer cop a Mèxic el 1941 i que va acabar conformant quatre volums. Es tracta del diccionari més complet que hagi escrit mai una sola persona en matèria filosòfica. Se n'han fet ja set edicions –l'última, ampliada, el 1994, de la mà de Josep M. Terricabras– i múltiples reimpressions. L'escriptor Josep Pla, quan el va anar a veure la tardor del 1963, li va recordar que l'insigne historiador Américo Castro, també exiliat com ell als EUA, sempre deïa que una obra com el *Diccionario* només l'hauria pogut escriure un català, "és a dir, un treballador dotat d'una voluntat gairebé morbosa, granítica". Davant d'això, Ferrater Mora va respondre: "Potser no és tant. El que em sembla evident és que el català té, en general, la moral del treball –concretament, la de l'artesà... El català té un fons d'artesà. Jo he nascut al carrer de la Princesa, en un barri de treball. El fet imprimeix caràcter." La Càtedra Ferrater Mora actualment està impulsant la digitalització del *Diccionario* i és previst que a finals de l'any que acabem d'encetar estarà disponible a internet.

Dr. Joan Vergés Gifra

Director de la Càtedra Ferrater Mora de pensament Contemporani de la Universitat de Girona